

Kommunstyrelsekontoret

Handläggare: Robert Wikgren
Titel: HR-direktör
E-post: robert.wikgren@norrtalje.se

Till: Kommunfullmäktige

Svar på motion om införande av neutral klädkod i Norrtälje kommuns verksamheter från Britt-Marie Canhasi (SD) m.fl.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen föreslår:

Kommunfullmäktige avslår motionen om införande av neutral klädkod i Norrtälje kommuns verksamheter mot bakgrund av vad som sägs i kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtande 8 augusti 2025.

Sammanfattning

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 16 juni 2025 väckte Britt-Marie Canhasi (SD) med flera en motion om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och därefter införa en policy för neutral klädkod i Norrtälje kommuns verksamheter där det införs ett generellt förbud mot synliga politiska, religiösa och filosofiska symboler i verksamheter med direktkontakt med elever, brukare och medarbetare.

I samband med utredningen framkom att en kommun inte kan införa en generell policy om neutral klädkod som förbjuder synliga politiska, religiösa och filosofiska symboler i syfte att uppfattas som neutral inför invånare, utan att riskera att bryta mot diskrimineringslagen och grundläggande fri- och rättigheter. Ett sådant förbud skulle sannolikt utgöra indirekt diskriminering, om det särskilt missgynnar exempelvis muslimska kvinnor som bär slöja, och om det inte är nödvändigt för att uppnå ett konkret, berättigat mål såsom hygien inom omsorgen eller säkerhet inom tillverkningsindustrin.

Förslagen i motionen

Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och därefter införa en policy för neutral klädkod i Norrtälje kommuns verksamheter där det införs ett generellt förbud mot synliga politiska, religiösa och filosofiska symboler i verksamheter med direktkontakt med elever, brukare och medarbetare.

Förvaltningens utredning och bedömning

Förvaltningen har efter utredning gjort en bedömning av möjligheten att införa en neutral klädkod inom kommunal verksamhet. Ärendet är samberett mellan HR-avdelningen och juridikenheten.

Utgångspunkten i bedömningen är huruvida en kommun, som offentlig arbetsgivare, har rätt att införa en neutral klädkod för sina anställda. I detta sammanhang syftar en neutral klädkod typiskt till att begränsa synliga politiska, filosofiska eller religiösa symboler i arbetskläder, exempelvis slöja, turban eller religiösa smycken.

EU-rättsliga utgångspunkter

EU-domstolen har i mål C-157/15 (G4S Secure Solutions) den 14 mars 2017 prövat frågan om en privat arbetsgivares interna ordningsregel som förbjuder synliga politiska, filosofiska och religiösa symboler utgör diskriminering. Domstolen fann att en sådan policy inte i sig utgör direkt diskriminering, förutsatt att den tillämpas generellt och utan åtskillnad mellan olika övertygelser.

Dock konstaterade EU-domstolen samtidigt att en sådan regel kan innebära indirekt diskriminering, om den särskilt missgynnar personer med en viss religion eller övertygelse – exempelvis muslimska kvinnor som bär slöja – såvida inte regeln har ett berättigat mål och medlen är lämpliga, nödvändiga och proportionerliga för att uppnå detta mål.

Svensk rättslig reglering

Enligt diskrimineringslagen (2008:567), 1 kap. 4 §, kan en regel som framstår som neutral men som i praktiken missgynnar individer på grund av exempelvis religion eller etnisk tillhörighet, anses utgöra indirekt diskriminering. För att en sådan regel ändå ska vara tillåten krävs att:

1. Syftet är berättigat – det vill säga befogat och objektivt godtagbart, såsom att upprätthålla säkerhet, hygien eller ett visst förtroende gentemot invånare.
2. Medlen är lämpliga och nödvändiga – det vill säga att regeln är proportionerlig i förhållande till den inskränkning den innebär, och att det inte finns mindre ingripande alternativ.

Dessa krav gäller oavsett om det är fråga om privat eller offentlig arbetsgivare.

Tillämpning på kommunal verksamhet

Kommunen är en offentlig arbetsgivare och måste därför även beakta grundlagsskyddade fri- och rättigheter, särskilt religionsfriheten enligt 2 kap. 1 § Regeringsformen (RF) och förbudet mot diskriminering enligt 2 kap. 12 § RF.

Motionärens förslag om en klädkod syftar till att signalera en neutral och välkomnande inställning till invånare. Detta kan i sig anses vara ett legitimt mål. Dock uppstår betydande rättsliga problem när medlen för att uppnå målet innebär en generell begränsning av arbetstagares möjligheter att bära religiösa, politiska eller filosofiska symboler.

Såsom framgår av praxis från både EU-domstolen och Arbetsdomstolen (AD 2018 nr 51), är det inte tillräckligt att ett syfte är berättigat – det måste också vara nödvändigt och proportionerligt. I det aktuella fallet bedöms en generell neutral klädkod inte som ett

nödvändigt medel. Den skulle riskera att särskilt missgynna vissa religiösa grupper, främst muslimska kvinnor som bär slöja, och därmed utgöra indirekt diskriminering.

Undantag: Hygien och säkerhet

Begränsningar i klädsel kan vara tillåtna i särskilda fall, exempelvis av hygieniska skäl inom äldreomsorg eller säkerhetsskäl inom teknisk verksamhet. Dessa måste dock alltid motiveras konkret och inte utgå från ett generellt krav på religiös neutralitet.

Norrtälje kommunens värdegrund

Av Norrtälje kommuns värdegrund framgår att vi har ett inkluderande förhållningssätt och att vi respekterar alla individer oavsett kön, könsidentitet, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning. Detta talar snarare för en inkluderande hållning till olikheter i uttryckssätt, inklusive religiös klädsel. En generell neutralitetsregel skulle kunna stå i konflikt med värdegrunden.

Förvaltningens analys och slutsats

En kommun kan inte införa en generell policy om neutral klädkod som förbjuder synliga religiösa, politiska eller filosofiska symboler i syfte att uppfattas som neutral inför invånare, utan att riskera att bryta mot diskrimineringslagen och grundläggande fri- och rättigheter. Ett sådant förbud skulle sannolikt utgöra indirekt diskriminering, om det särskilt missgynnar exempelvis muslimska kvinnor som bär slöja, och om det inte är nödvändigt för att uppnå ett konkret, berättigat mål.

Undantag kan endast motiveras av konkreta krav på hygien eller säkerhet i vissa verksamheter till exempel inom äldreomsorgen eller liknande verksamhet där god hygien är av yttersta vikt. En generell neutral klädkod, med religiösa uttryck som primärt föremål för begränsning, bedöms därför vara rättsstridigt inom kommunal verksamhet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär inga konsekvenser för barn.

Landsbygd- och skärgårdsperspektiv

Förslaget till beslut har ingen påverkan på landsbygd eller skärgård.

Rickard Sundbom
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Robert Wikgren
HR-direktör
Kommunstyrelsekontoret

Bilaga/Bilagor

Bilaga 1. Motion angående införande av neutral klädkod i Norrtälje kommuns verksamheter, - motion väckt av Britt-Marie (SD) m.fl.

Beslut skickas till

Motionären